

Sprawozdanie merytoryczne z działalności Stowarzyszenia Eko-Inicjatywa w 2024 roku

Wstęp

Działalność Stowarzyszenia Eko-Inicjatywa w 2024 roku skupiona była wokół nurtów, które konsekwentnie rozwijane są od wielu lat, a nawet początku działalności. Można wyróżnić następujące obszary:

- edukacja ekologiczna mieszkańców Kwidzyna;
- edukacja ekologiczna dzieci z sąsiednich terenów wiejskich;
- działalność na rzecz drzew;
- czynna ochrona przyrody;
- poszukiwanie innowacji społeczno- ekologicznych, inspirowanie instytucji i organizacji działających w obszarze integracji społecznej oraz w obszarze kultury.

Zaobserwowaliśmy znaczący wzrost zainteresowania „zielonymi zagadnieniami” ze strony mieszkańców Kwidzyna i regionu, gdzie skoncentrowana jest codzienna działalność Stowarzyszenia Eko-Inicjatywa, oraz różnych instytucji i organizacji z różnych regionów Polski, nie związanych wprost z obszarem ekologii, np. biblioteki, domy kultury, instytucje społeczne.

Trend włączania perspektywy ekologicznej w działalność różnych organizacji i instytucji, czy w aktywność społeczności lokalnych, tworzy nowe wyzwania dla naszego Stowarzyszenia. Jest to nurt bardzo bliski naszej działalności, ponieważ od początku istnienia (2000 r.) Eko-Inicjatywa łączy aktywność społeczną z edukacją ekologiczną i ochroną przyrody. Dlatego chętnie angażowaliśmy się w tworzenie podwalin pod projekty, na zaproszenie innych podmiotów uczestniczyliśmy w szkoleniach, np. Perspektywa ekologiczna w bibliotekach (FRSI), czy tworzenie ram do kwalifikacji zawodowej „Edukowanie na rzecz bioróżnorodności” (z Ekologiczny Uniwersytet Ludowy). Warto przypomnieć także innowacyjny projekt „Domy kultury bliżej natury”, który już w 2003 roku wpisywał się w ideę włączania nurtu ekologicznego w działalność placówek kultury.

W związku z adaptacją do zmiany klimatu oraz zapobieganiem zmianie klimatu znaczenie zyskuje „zrównoważony rozwój” jako polityka horyzontalna w finansowaniu ze środków UE.

W tym kontekście tle także wiąże się duża rola naszej organizacji w planowanych projektach przez inne lokalne i ponadlokalne podmioty. W 2023 r. i w 2024 r. przygotowaliśmy się do uaktywnianie w nurcie edukacji na rzecz wzmocnienia zielonych kompetencji pracowników organizacji i instytucji. W 2025 r. planujemy rozwinąć działalność gospodarczą w tym kierunku (w odniesieniu do personelu biurowego).

Dzięki wieloletniemu zaangażowaniu w sprawy drzew krajobrazów otwartych (Projekty LIFE+ „Drogi dla natury”; „Drzewa jako element zielonej infrastruktury Europy” i inne projekty) z prośbą o współpracę lub prośbą o pomoc kieruje się do nas wiele osób, organizacji i instytucji. Członkowie Stowarzyszenia angażują się w liczne działania we współpracy z innymi podmiotami. np. prowadzenie szkoleń w Instytucie Drzewa, a także zyskują nowe uprawnienia w diagnostyce i pielęgnacji drzew. W latach 2023-24 planowaliśmy projekty w ramach „MOF Kwidzyn” związany z zarządzaniem drzewami w Kwidzynie i ich pielęgnacją. W związku z wieloma planami rodzą się także potrzeby i nowe wyzwania, np. konieczność kształcenia osób prowadzących edukację ekologiczną w Eko-Inicjatywie, czy rozwój działalności gospodarczej lub poszukiwanie innych sposobów na wzmocnienie stabilizacji finansowej, co jest niezbędne, aby wykorzystać doświadczenie w działaniach społeczno-ekologicznych w nadchodzących czasach.

Nasza baza edukacyjna jest odwiedzana niemal codziennie przez grupy. Prowadzone są tu zajęcia dla grup, niezależnie od wieku, choć najliczniejszą grupą są dzieci i młodzież szkolna. W 2024 roku powiększyliśmy zasoby o kolejny drobny sprzęt dydaktyczny, oraz w miarę możliwości dokonywaliśmy bieżących napraw i konserwacji, co jest konieczne ze względu na korzystanie z obiektu około 5000 osób rocznie. Ważnym wsparciem okazała się współpraca z Fundacją „Drzewo i Jutro”, dzięki której edukacja ekologiczna prowadzona w Stowarzyszeniu Eko-Inicjatywa stała się bardziej dostępna także dla dzieci z terenów wiejskich okolic Kwidzyna, zarówno w trakcie roku szkolnego jak i w okresie wakacyjnym.

Opis projektów:

Edukacja ekologiczna mieszkańców Kwidzyna. Podobnie jak w latach poprzednich wiodącym nurtem działalności Stowarzyszenia była edukacja ekologiczna mieszkańców Kwidzyna. W 2024 roku rozpoczęliśmy 3-letni projekt współfinansowany z budżetu miasta Kwidzyn. W ramach projektu prowadzona jest działalność w formule Centrum Edukacji Ekologicznej, które kieruje działania do szerokiego grona mieszkańców Kwidzyna. Realizowane są kampanie edukacyjne dotyczące drzew lub gospodarki odpadami komunalnymi. Codziennie pracuje zespół specjalistów, podejmowane są interwencje ekologiczne i udzielana pomoc w rozwiązywaniu problemów przez mieszkańców. Podobnie, jak w latach ubiegłych najczęstsze sprawy dotyczyły drzew, oraz spalania odpadów przez sąsiadów. Jednocześnie mieszkańcy zgłaszali niepokój dużą ilością śmieci w rzece Liwie na odcinku wschodniej części Miasta. Interweniowano w celu ratowania dzikich zwierząt, zwłaszcza ptaków. Odbывały się wizje lokalne drzew. Sztandarowe działania, jakimi są letnie

i zimowe warsztaty edukacyjne „Kwitnące Wakacje” oraz „Ferie z Eko-Inicjatywą” cieszyły się jak zawsze bardzo dużym zainteresowaniem. W 2024 roku różnymi formami edukacji ekologicznej objęto 2 340 dzieci w formie 120 warsztatów prowadzonych przez wyspecjalizowanych edukatorów. Główne tematy to różnego rodzaju zagadnienia przyrodnicze (dostosowane do pory roku) a także czystość powietrza i drzewa oraz odpady. Poza tym odbyły się wydarzenia edukacyjne skierowane do różnych grup mieszkańców, w których udział wzięły 170 osoby dorosłe. Zajęcia te są odpowiedzią na potrzeby grup seniorów, rodzin i innych mieszkańców niezrzeszonych. Podobnie, jak działania dla grup dzieci i młodzieży zakres tematyczny jest bardzo szeroki- zarówno zagadnienia stricte ekologiczne, jak i dotyczące odpadów i zmian klimatycznych. Wprowadzono także nowy temat, jakim jest uprawa ogrodów metodą permakultury oraz wytwarzanie naturalnych, przyjaznych środowisku dekoracji świątecznych.

W 2024 roku kontynuowaliśmy współpracę z Fundacją „Drzewo i Jutro”, tym razem w formule trzyletniego projektu „Poczuj klimat z Eko-Inicjatywą”. Tym razem projekt skierowany jest do uczniów klas III-VIII. Podczas zajęć podejmowany jest szeroki zakres tematów przyrodniczych: adaptacja do zmian klimatu, bioróżnorodność, drzewa i ich mieszkańcy, kryzys jakości gleby i rolnictwo ekologiczne, czyste powietrze, czysta woda, zmiany klimatu. Zajęcia realizowane w Stowarzyszeniu mobilizowały dzieci do wykorzystania wiedzy różnych dyscyplin i połączenia jej w praktyczny sposób, np. podczas badania jakości wody, podczas drobnych eksperymentów wykorzystujących energię słoneczną, badania gleby, podczas obserwacji przyrodniczych. Realizacja projektu zakończy się w 2027r. Możliwość uczestnictwa grup z terenów wiejskich w oferowanych zajęciach jest bardzo ważna, ponieważ najczęściej dzieci i młodzież szkolna z terenów wiejskich mają mniejsze szanse edukacyjne.

„Ogrody deszczowe Kwidzyna”

Dzięki dofinansowaniu z WFOŚiGW w Gdańsku w czerwcu 2024 r. rozpoczęliśmy roczny edukacyjny projekt, którego celem jest przybliżenie tematyki retencjonowania wody w mieście i stworzenie podwalin do tworzenia planu adaptacji do zmiany klimatu dla Kwidzyna. Projekt jest odpowiedzią na zainteresowanie mieszkańców Kwidzyna zagadnieniem ogrodów deszczowych. Jest też potrzebą wypływającą z konieczności podjęcia działań adaptacyjnych do zmiany klimatu.

Ogrody deszczowe są bardzo praktycznym rozwiązaniem w czasach suszy, są jak zbiorniki retencyjne, które w kontrolowany sposób oddają wodę w miarę biologicznych potrzeb ekosystemu ogrodu. Korzyści z istnienia ogrodów deszczowych są duże, w tym: zwiększają bioróżnorodność, zmniejszają ilość spływających wód deszczowych, a co za tym idzie – ryzyko powodziowe, poprawiają jakość odprowadzanych wód opadowych wpływają na zmniejszenie opłat za usługi wodne (w tym podlewanie ogrodu), zmniejszają opłaty za niezagospodarowaną wodę opadową poprawiają estetykę otoczenia. Dzięki zastosowaniu

odpowiedniej roślinności oraz warstw filtrujących podłoża, ogród deszczowy jest w stanie wstępnie oczyścić wodę i wprowadzić ją do głębszych warstw gleby. W ten sposób woda opadowa zostaje zatrzymana w krajobrazie, co ma kluczowe znaczenie, szczególnie w okresie suszy wiosennej i letniej.

W 2024 roku odbyły się warsztaty dla zainteresowanych osób oraz przy Stowarzyszeniu Eko-Inicjatywa powstał ogród zasilany wodą deszczową spływająca z dachu. Rozpoczęliśmy także pracę ze społecznością i decydentami nad mapowaniem Miasta pod kątem potencjalnych miejsc stworzenia ogrodów deszczowych oraz debatę nad wykorzystaniem doświadczeń projektu w „Planie adaptacji Kwidzyna do zmiany klimatu”

Perspektywa nowych projektów na 2025 r.

W 2024 roku złożono kilka wniosków o dotację, w tym do środków unijnych:

- „Zielony inkubator społeczny” – w ramach programu FERS (pomimo pozytywnej oceny merytorycznej projekt nie uzyskał dofinansowania, w ramach naboru wybrano jedynie 1 projekt). Praca nad tym projektem umocniła w naszej organizacji decyzję o rozwoju nurtu innowacji społeczno- ekologicznych. Tworzenie partnerstwa projektowego było także ciekawym doświadczeniem, dzięki któremu nawiązaliśmy i wzmocniliśmy współpracę z organizacjami działającymi ogólnopolsko, Fundacja Stocznia, Cop Tech Hub, Stowarzyszenie CAL, Polska Zielona Sieć.
- „Wzmocnienie instytucjonalne Stowarzyszenia Eko-Inicjatywa oraz Fundacji Bateria” – w ramach programy regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza. Projekt zyskał pozytywną ocenę i uzyskał dofinansowanie. Realizacja rozpocznie się w raz początkiem 2025 r. Projekt jest zaplanowany na 3 lata, ale jego oddziaływanie przemyślane w perspektywie długofalowej i koncentruje się na inwestycji w ludzi (łącznie 50 osób objętych wsparciem) obu organizacji oraz wypracowaniu produktów wzmacniających stabilność finansową (działalność gospodarcza). Odbędzie się szereg szkoleń dla osób tworzących zespoły obu organizacji, co przełoży się na stabilność Eko-Inicjatywy i Baterii. Partnerstwo zawiązano ze względu na wspólne cele i rozwijającą się współpracę. Gmina Gardeja, gdzie działa Fundacja Bateria, na tle regionu wyróżnia się unikatową przyrodą, a jednocześnie problemami społecznymi wynikającymi z położenia na rubieżach woj. pom., marginalizacji komunikacyjnej i wielu ograniczeń będącym pokłosiem problematyki społeczności po-PGR-owskich. Troska o zasoby przyrody oraz aktywizacja mieszkańców połączyły obie organizacje.
- „EkoSzansa w powiecie kwidzyńskim” w ramach programy regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza. Projekt polega na wzmocnieniu kompetencji kluczowych 4 grup osób w formule szkoleń uniwersytetu ludowego. Projekt wyrósł na kanwie

doświadczeń innowacyjnego partnerskiego projektu z Ekologicznym Uniwersytetem Ludowym, a wymienionym w naborze jako dobra praktyka. Zaplanowano szkolenia z tematyka wiodącą ekologicznych ogrodów lub gospodarki obiegu zamkniętego (majsterkowanie, odnawianie mebli). W program szkoleń dla każdej grup wplecione będą elementy cyfrowe, z myślą o przeciwdziałaniu wykluczeniu cyfrowego zgodnie z europejskim standardem Dig Comp.

Sukcesywnie rozwijana jest edukacja z wiązana z drzewami i ich znaczeniem w procesie adaptacji do zmiany klimatu. Z tą myślą zostały opracowane trasy edukacyjne w oparciu o kwidzyńskie drzewa. Jest to propozycja do samodzielnego poznawania drzew, jak również propozycja dla grup szkolnych pracujących pod okiem nauczyciela. Opis wraz z mapą dostępny <https://ekoinicjatywa.pl/dendro/>

W ramach działalności gospodarczej główne działania to:

- Kontynuacja wypasu owiec w rezerwatach roślinności kserotermicznej "Kwidzyńskie Ostnice" oraz "Biała Góra";
- Kalendarz "PARKI KRAJOBRAZOWE- PRZYRODNICZY SKARB WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO";
- Warsztaty edukacyjne dla grup;
- Działalność związana z ochroną drzew – inwentaryzacje wraz z diagnostyką, nadzór dendrologiczny w procesach inwestycyjnych;
- Ekspertyzy przyrodnicze.